

3 Om dödsbobeskattning

4 kap. IL
prop. 1993/94:50
prop. 1999/2000:2

Sammanfattning

Vissa beskattningsregler är specifika för den avlidne och dödsboet och är olika för dels det år under vilket dödsfallet inträffar, dels de tre därpå följande åren och dels tiden fr. o. m. det fjärde året. I övrigt gäller regler som är av generell karaktär på ett och samma sätt oavsett hur länge dödsboet får bestå.

För dödsfallsåret läggs den avlidnes inkomster ihop med dödsboets och det som skulle ha gällt för den döde tillämpas för dödsboet. Om den avlidne inte fyllt 65 år före dödsåret ska dödsboet betala allmän pensionsavgift. Vid förmögenhetsbeskattningen samtaxeras dödsboet och efterlevande make.

Fr.o.m. året efter dödsfallet blir dödsboet ett eget skattesubjekt för vilket i stort sett samma regler gäller som för fysiska personer. Dödsboet får inget grundavdrag och ska inte betala allmän pensionsavgift. Dödsboet och efterlevande make beskattas var och en för sin förmögenhet.

Fr.o.m. det fjärde året efter dödsfallet tas statlig inkomstskatt ut på hela den beskattningsbara förvärvsinkomsten och inte bara på belopp över den nedre skiktgränsen som för fysiska personer i övrigt. Denna skärpning av inkomstbeskattningen berör inte dödsboets inkomst av kapital. Dödsbos privatbostad övergår till att vara näringsfastighet eller bostadsrätt i näringsverksamhet.

Dödsbo betalar inte för något år egenavgifter eller allmän löneavgift utan istället särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Utländska dödsbon behandlas som utländska bolag.

3.1 Allmänt om dödsbo

3.1.1 Civilrätt

Nya regler sedan 1988

Den 1 januari 1988 trädde omfattande ändringar i familjelagstiftningen ikraft. Vid dödsfall före denna tidpunkt gäller delvis andra bestämmelser; beträffande dessa hänvisas till handledningen för taxering 1989.

Juridisk person

Ett dödsbo är en juridisk person som uppkommer i och med dödsfallet och som i princip består av den avlidnes efterlämnade förmögenhetsmassa.

En äganderättsövergång mellan den avlidne och dödsboet sker vid dödsfallet. Denna äganderättsövergång brukar kallas dödsbosuccession. Dödsboet anses som ägare till den avlidnes tillgångar och som gäldenär i den avlidnes ställe beträffande skulder efter denne. Avtal kan slutas i dödsboets namn och boet kan vara part i rättegång. Dödsboet kan förvärva tillgångar och ådra sig skulder. Avsikten är dock inte att det i dödsboets namn ska vidtas andra rättshandlingar än sådana som ytterst har till syfte att vara ett led i avvecklingen av boet (18 kap. 3 § ÄB).

Äganderättsövergången från dödsboet till fysisk person sker genom att arvtagare m.fl. övertar dödsboets egendom genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död.

Ett dödsbo finns kvar så länge förmögenhetsmassan i boet inte är skiftad.

Förvaltning av dödsbo

Lagen utgår från att dödsbodelägarna själva förvaltar den avlidnes egendom, såväl giftorättsgods som enskild egendom (18 kap. 1 § ÄB). Förvaltningen kan överlåtas på testamentsexekutor eller boutredningsman (19 kap. 1 § ÄB).

Efterlevande make förvaltar själv sin egendom.

Dödsbodelägare

Delägare i dödsboet kan vara den avlidnes efterlevande make eller sambo, arvingar och universella testamentstagare (18 kap. 1 § ÄB).

Arvingar

Var den avlidne *gift* gäller följande arvsordning;

1. a) efterlevande make (3 kap. 1 § 1 p. ÄB);
b) särkullbarn, dvs. den avlidnes bröstarvingar som inte också är hans efterlevande makes (3 kap. 1 § 2 p. ÄB);
2. bröstarvingar som är den avlidnes och efterlevande makes gemensamma (2 kap. 1 § ÄB);
3. föräldrar, syskon och syskons avkomlingar (2 kap. 2 § ÄB);

4. far- och morföräldrar och deras barn (2 kap. 3 § ÄB);

5. allmänna arvsfonden (5 kap. 1 § ÄB).

Den som *inte var gift* ärvs i första hand av sina bröstarvingar och i andra hand enligt 3), 4) och 5) ovan. *Sambor* ärver inte varandra.

Laglott

Med laglott menas den del av arvslotten som en arvinge äger rätt till trots däremot stridande testamente. Bara bröstarvingar (och deras avkomlingar) har rätt till laglott. Laglottens storlek är hälften av den arvslott som enligt lag tillkommer bröstarvingen (7 kap. 1 § ÄB).

Testamente

Den som fyllt arton år (i vissa fall även yngre person) kan genom testamente förordna om en annan fördelning av sin kvarlåtenskap än som följer av arvsordningen. Testamente ska upprättas i viss i lagen föreskriven form. Om testamente se 9-17 kap. ÄB.

Enskild egendom

Den avlidnes egendom kan helt eller delvis vara undantagen från den efterlevande makens giftorätt. Sådan egendom kallas enskild egendom (till skillnad från giftorättsgods). Egendom kan göras enskild på följande sätt (7 kap. 2 § ÄktB);

1. genom äktenskapsförord
2. genom villkor i gåva
3. genom villkor i testamente
4. genom utbyte av egendom som är enskild.

I de fall bodelning mellan makar gjordes före 1988, blev vars och ens egendom därigenom enskild. Sådan egendom har inte blivit giftorättsgods genom att de nya reglerna infördes.

Universell testamentstagare

Universell testamentstagare kallas den som den avlidne, testator, satt in i arvinges ställe. Den avlidne kan till den universelle testamentstagaren ha testamenterat hela sin kvarlåtenskap, en viss andel av kvarlåtenskapen eller överskottet därav (11 kap. 10 § 2 st. ÄB).

Legatarie

Legatarie kallas den som genom testamente får ett visst belopp, en viss sak, en viss rättighet etc. (11 kap. 10 § 1 st. ÄB). Rättigheten kan avse t.ex. nyttjanderätt till viss egendom eller rätt till inkomsten från viss egendom. Det som legatarien erhåller kallas legat. Legatarie är inte dödsbodelägare (18 kap. 1 § ÄB motsatsvis).

Bouppteckning

Bouppteckning ska i normalfallet upprättas inom tre månader efter dödsfallet (20 kap. 1 § ÄB) och inom en månad därefter inlämnas till SKV för registrering (20 kap. 8 § ÄB).

I bouppteckningen ska antecknas boets tillgångar och skulder. Efterlevande makes tillgångar och skulder ska antecknas åtskilda från den avlidnes. Hade makarna eller någon av dem enskild egendom, ska denna anges för sig (20 kap. 4 § ÄB).

Bouppteckningen ligger till grund för beräkning av arvsskatt. En kopia av bouppteckningen förvaras hos SKV för framtiden.

Dödsboanmälan

Om tillgångarna efter den avlidne tillsammans med hans andel i makens giftorättsgods inte räcker till mer än begravningskostnaderna och andra utgifter med anledning av dödsfallet, behöver bouppteckning inte upprättas utan det är tillräckligt att dödsboanmälan görs. Bland tillgångarna får inte ingå fast egendom eller tomträtt.

Dödsboanmälan ska göras av socialnämnden i den kommun där den avlidne var bosatt (20 kap. 8 a § ÄB).

Bodelning

Oavsett vad arvsordning eller testamente säger är i de flesta fall efterlevande make eller sambo dödsbodelägare till dess bodelning skett.

För make innebär bodelning efter dödsfall att makarnas sammanlagda giftorättsgods fördelas mellan dödsboet och den efterlevande. Hur bodelning ska gå till regleras i 9-13 kap ÄktB. Bl. a. kan efterlevande make ensidigt bestämma att vardera sidan ska behålla allt sitt giftorättsgods eller viss kvotdel därav (12 kap. 2 § ÄktB).

Efterlevande sambo kan begära bodelning beträffande gemensam bostad och gemensamt bohag enligt lagen (1987:232) om sambors gemensamma hem, sambolagen. Detta gäller under förutsättning att egendomen anskaffats för gemensamt nyttjande och att samborna inte avtalat om att bodelning inte ska ske.

Arvsavstående

Vid avstående från arv eller testamente inträder den till vars förmån avståendet görs i den avståendes ställe (om inte testamente säger annat). En särskild form av avstående kan särskullbarn göra till förmån för styvföräldern (3 kap. 9 § ÄB). Sker annat avstående utan att destinatar utpekats, tillämpas arvsordningen. När avståendet omfattar hela eller delar av den avståendes rätt inträder mottagaren som delägare i dödsboet, till skillnad från när avståendet gäller ett visst belopp eller en viss sak. För att godkännas ur arvsskattesynpunkt ska ett arvsavstående vara förbehållslöst, ske innan överlåtaren tillträtt egendomen och skriftligt tas in i bouppteckningen.

Andel i dödsbo kan förutom genom arvsavstående också vid senare tidpunkt övergå till annan än den ursprunglige delägaren

genom onerös eller benefik överlåtelse eller genom universalfång (giftorätt, arv, testamente).

Arvskifte

Arvskiftet är ett avtal mellan dödsbodelägarna. Dessa kan, om de är ense, skifta boet fritt utifrån de värden på olika tillgångar som de själva kan enas om. Till ledning för de fall då enighet inte utan vidare kan uppnås finns riktlinjer i 23 kap. 3 § ÄB.

Lantbruksenhet

Om det i dödsboet ingår egendom som är taxerad som lantbruksenhet ska dödsboet avveckla detta fastighetsinnehav senast fyra år efter utgången av det kalenderår då dödsfallet inträffade. Har dödsboet förvärvat sådan egendom därefter ska avvecklingen ske snarast möjligt (18 kap. 7 § ÄB). I övrigt finns ingen bestämd tidsgräns när dödsbo senast ska vara skiftat.

Enmansdödsbo

Enligt de nya arvsreglerna fr.o.m. 1988 ärver efterlevande make före gemensamma barn. Dödsbon med en enda ägare är därför vanliga. Ett sådant dödsbo är inte längre ett enmansdödsbo om arvtagaren gör ett arvsavstående av en ideell andel i boet. Dödsboet har därigenom fått fler delägare än en.

I dödsbon med bara en ägare behövs inget skifte utan boets egendom övergår formlöst på den ende arvtagaren. Dödsboet anses upplöst när boutredning och förvaltning avslutats (RÅ 1960 ref. 27, RÅ 1983 ref. 1:3). Detta får i regel anses ha skett i och med att bouppteckningen registrerats (prop. 1988/89:141 s. 3 och 8, jfr. med utmätningmålet NJA 1989 s. 452). Om det framkommer att dödsboförvaltningen avslutats dessförinnan och att inga utredningsfrågor kvarstår, torde boet anses upplöst när så skett, dock tidigast bouppteckningsdagen.

3.1.2 Äganderätten

Dödsboets äganderätt till den avlidnes egendom uppkommer i och med dödsfallet och upphör vid boets upplösning. Dödsboet anses som ägare till såväl den avlidnes giftorättsgods som hans enskilda egendom, dock med undantag för egendom som utgör saklegat (se nedan).

Arvingar och universella testamentstagare erhåller vid dödsfallet en rättighet till ideella andelar i den avlidnes egendom som helhet. Genom arvskiftet övergår denna andelsrätt till en äganderätt till vissa bestämda tillgångar.

Den som genom testamente erhållit viss bestämd egendom (saklegat) torde i princip bli ägare till den aktuella egendomen redan i och med dödsfallet (RÅ 1965 ref. 11, RÅ 1968 ref. 79).

Dödsboet anses inte som ägare till den efterlevande makens giftorättsgods (RÅ 1968 ref. 59, RÅ 1978 1:70, RÅ 1981 1:89).

3.2 Inkomst- och förmögenhetsskatt

Arvsskatt

För förvärv genom arv eller testamente ska mottagaren erlægga arvsskatt till staten enligt bestämmelserna i 1 § AGL. Frågor rörande arvsskatt berörs inte i detta avsnitt.

3.2.1 Allmänt

Dödsbosuccession

När äganderätten till den avlidnes tillgångar övergår till dödsboet utgör detta förvärv i sig inte någon skattepliktig inkomst för dödsboet.

Arvskifte

När äganderätten till olika delar av samma tillgångar senare genom arvskifte övergår till efterlevande make, arvingar eller testamentstagare uppkommer inte någon skattepliktig inkomst för mottagaren genom detta förvärv (8 kap. 2 § IL). Skattefriheten gäller såväl tillgångar som fanns vid dödsfallet som tillgångar som dödsboet har förvärvat efter dödsfallet.

Bodelning

Vad efterlevande make eller sambo erhåller genom bodelning är inte skattepliktig inkomst för mottagaren (samma lagrum).

Dödsboet

Dödsboet torde inte heller kunna uttagsbeskattas vid arvskifte eller bodelning i anledning av makes död såvida inte dödsboets näringsverksamhet som sådan avvecklas i samband därmed (22 kap. 5 § 1 st. IL). Se vidare avsnitt 3.8.1.

Löpande inkomst

Under den tid dödsboet är ägare till tillgångar som varit den avlidnes eller tillgångar som utgör hans giftorättsandel är boet skattskyldigt för all den inkomst av olika slag som tillgångarna för med sig samt även för inkomst som skulle tillfallit den avlidne (4 kap. 1 § 1 st. IL).

Retroaktivt skifte

Enligt RÅ 1948 ref. 34 kan skifte inte ske retroaktivt med verkan i beskattningsavseende.

Statlig och kommunal inkomstskatt

Dödsbon beskattas liksom fysiska personer både statligt och kommunalt (1 kap. 3 § och 4 kap. 1 och 2 §§ IL).

Hemortskommun

Med hemortskommun för ett dödsbo efter den som vid dödsfallet var bosatt här i landet avses den dödes hemortskommun för dödsåret. Hade den döde bytt folkbokföringsort efter den 1 november under dödsåret blir emellertid dödsboets hemortskommun fr.o.m. andra taxeringsåret efter dödsåret, den kommun där den döde efter flyttningen hade sin rätta folkbokföringsort (65 kap. 3 § IL).

3.2.2 Särskilda regler och generella regler

Vissa regler som är specifika för beskattningen av den avlidne och dödsboet är olika för;

- det år under vilket dödsfallet inträffar
- de tre därpå följande åren, och
- för tiden fr.o.m det fjärde året.

Andra regler som är av mer generell karaktär gäller på ett och samma sätt oavsett hur länge dödsboet får bestå.

3.3 Regler för dödsåret

3.3.1 Inkomstbeskattning

Den avlidnes och dödsboets inkomster

Oskiftat dödsbo ska för det beskattningsår under vilket dödsfallet inträffar taxeras för inkomst som den avlidne haft, för inkomst som den avlidne förvärvat men som betalas ut efter dödsfallet samt för inkomst som dödsboet haft efter dödsfallet, t.ex. i form av avkastning på boets tillgångar. För dödsboet tillämpas samma regler som skulle ha gällt för den avlidne (4 kap. 1 § 2 st. IL). Taxeringen sker alltså i princip som om den avlidne levte hela året. Detta innebär att den avlidnes inkomster läggs samman med dödsboets inkomster i en och samma deklaration. Boet beskattas efter samma skattesats som gäller för fysiska personer (65 kap. IL).

3.3.2 Allmänna avdrag och grundavdrag

Allmänna avdrag och grundavdrag erhålls på samma sätt som om den avlidne levte året ut (4 kap. 1 § och 63 kap. 2 § IL).

Dödsboet har rätt till fullt grundavdrag även om boet skiftats före utgången av dödsåret.

Inflyttad

Dödsbo efter en person som inte var folkpensionär och som har flyttat till Sverige under beskattningsåret och var bosatt här vid dödsfallet, har rätt till grundavdrag dels för den tid han var bosatt här och dels för tiden mellan dödsfallet och beskattningsårets utgång.

Utflyttad

Dödsbo efter en person som inte var folkpensionär och som avlidit under beskattningsåret, men vid sitt frånfalle inte var bosatt här, kan ha rätt till grundavdrag om den avlidne tidigare under året varit bosatt här.

Särskilt grundavdrag

Om den avlidne hade rätt till särskilt grundavdrag för folkpensionär är dödsboet berättigat till sådant avdrag för dödsåret. Den avlidne måste ha varit bosatt här åtminstone någon del av beskattningsåret. Någon proportionering av avdraget med hänsyn till det antal månader pensionen betalats ut under dödsåret ska inte ske (RÅ 1964 Fi 948). Avdraget är maximerat till folkpensionens belopp (inklusive pensionstillskott eller motsvarande ATP; 63 kap. 10 § 2 st.).

Gift

Om den avlidne var gift, ska de för gifta gällande reglerna tillämpas under dödsåret, oavsett när under året dödsfallet inträffade.

3.3.3 Särskild löneskatt

Dödsbo betalar inte egenavgifter eller allmän löneavgift utan istället särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster.

Särskild löneskatt

Dödsbo ska enligt 2 § 1 st. lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster betala sådan skatt på inkomst av passiv näringsverksamhet samt, för dödsåret, på inkomst som avses i 3 kap. 3-8 §§ socialavgiftslagen (2000:980), dvs. inkomst av annat förvärvsarbete.

Allmän pensionsavgift

Dödsbo efter en person som avlidit under beskattningsåret ska betala allmän pensionsavgift om den avlidne inte fyllt 65 år före dödsåret.

3.3.4 Förmögenhetsskatt

Förmögenhetsskatten beräknas efter förhållandena vid utgången av året. Dödsboets förmögenhet vid utgången av dödsåret samtaxeras med den efterlevande makens förmögenhet vid samma tidpunkt (21 § 2 st. SFL).

3.4 Fr.o.m. året efter dödsåret

3.4.1 Inkomstbeskattning

Skattesubjekt

Dödsbon är juridiska personer. Från och med året efter det år då dödsfallet inträffade är ett oskiftat dödsbo ett självständigt skattesubjekt. Dödsboet jämföras inte längre med den avlidne.

Om dödsfallet skett 1988 eller senare är efterlevande make i många fall ensam dödsbodelägare. Om bouppteckningen blivit registrerad före utgången av dödsåret kommer taxering av dödsboet för senare år normalt inte i fråga.

Om dödsboets enda inkomst består av ränta eller utdelning som utbetalaren ska göra skatteavdrag på, är dödsboet inte skyldigt att lämna någon deklaration (2 kap. 4 § LSK).

Beskattas som fysiska personer	För dödsbo efter en person som vid sin död var obegränsat skattskyldig tillämpas i princip de bestämmelser som gäller för obegränsat skattskyldiga fysiska personer (4 kap. 2 § IL). I några avseenden gäller särskilda regler för dödsbon:
Grundavdrag	Dödsbo har inte rätt till grundavdrag för senare år än dödsåret (63 kap. 2 § IL).
Allmän pensionsavgift	Dödsboet efter en person som avlidit före beskattningsåret ska inte betala allmän pensionsavgift.
Särskild löneskatt	Sådant dödsbo betalar inte heller egenavgifter eller allmän löneavgift utan istället särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster, jfr. ovan vid 3.3.3.
Fast belopp 200 kr	Vid beräkning av statlig inkomstskatt på förvärvsinkomster tas enligt 65 kap. 6 § IL det fasta beloppet på 200 kr ut om den beskattningsbara inkomsten överstiger ett belopp som motsvarar det grundavdrag som en fysisk person med samma inkomst skulle få enligt 63 kap. 3 och 4 §§ IL.
Privatbostad	Om det i dödsboet ingår en bostad som vid dödsfallet var en privatbostad, ska den fortsatt räknas som privatbostad till och med det tredje kalenderåret efter dödsåret, om bostaden fortfarande är av sådant slag att den kan vara en privatbostad (2 kap. 12 § IL). Här föreligger det enda undantaget från regeln att bostäder som ägs av juridiska personer alltid ingår i näringsverksamhet.
Karaktären - ej användningen	Bostadens karaktär är avgörande. Bostaden får inte ändras på sådant sätt att den inte kan vara en privatbostad. Det finns inte något krav på att bostaden verkligen används som permanent- eller fritidsbostad. Bostaden behåller sin karaktär även om den står tom, t.ex. i avvaktan på en försäljning. Som exempel på hur tillgången inte får ändra karaktär har nämnts att ett småhus får inte ha byggts om till trefamiljshus och att ett privatbostadsföretag inte får ha blivit en s.k. oäkta bostadsrättsförening. Även i det fallet att bostaden – utan ombyggnad – hyrs ut för att användas i näringsverksamhet bibehåller den sin karaktär (prop. 1999/2000:2 s. 29). I praktiken behåller således bostäder hos dödsbon normalt sin karaktär av privatbostad under den angivna tiden.
Tröghetsregeln	Om en privatbostad övergått till ny ägare som är fysisk person genom arv, testamente eller bodelning och bostaden inte längre ska räknas som privatbostad kan tröghetsregeln i 2 kap. 11 § IL tillämpas. Detta innebär att bostaden för den nye ägaren ändå kan räknas som privatbostad för det år varunder förändringen skedde och för det följande året, om den nye ägaren så önskar.

3.4.2 Förmögenhetsskatt

Fr.o.m. året efter dödsåret beskattas dödsboet och den efterlevande maken var för sig för sin förmögenhet, såväl enskild egendom som giftorättsgods. För båda gäller att förmögenhetsskatt tas ut först om den skattepliktiga förmögenheten uppgår till minst 1 501 000 kr (2004 års taxering).

3.5 Det fjärde året och senare

3.5.1 Inkomstbeskattning

Förvärvsinkomster

Fr.o.m. det fjärde året efter dödsåret gäller vidare att statlig inkomstskatt tas ut med 20 % av hela den beskattningsbara förvärvsinkomsten upp till den övre skiktgränsen och med 25 % av den beskattningsbara inkomst som överstiger denna skiktgräns (65 kap. 5 och 6 §§ IL). Statlig inkomstskatt tas alltså ut från den första kronan av inkomsten och inte som för fysiska personer i övrigt från och med den nedre skiktgränsen.

Privatbostad

Fr.o.m. det fjärde kalenderåret efter dödsåret övergår dödsbos privatbostad till att vara näringsfastighet eller bostadsrätt i näringsverksamhet. Detta innebär bl.a. att dödsboet ska redovisa uttag av bostadsförmån för efterlevande make som bor i bostaden men också att avdrag får göras för t.ex. uppvärmning och reparationer.

Det finns inga undantag från denna regel att dödsbos privatbostad ändrar karaktär fr.o.m. det fjärde året.

3.5.2 Inkomst av kapital

Kapitalinkomster

Skärpningen av inkomstskatten fr.o.m. det fjärde året efter dödsåret berör endast förvärvsinkomster, dvs. inkomst av tjänst och inkomst av näringsverksamhet.

Har dödsboet endast inkomst av kapital drabbas boet inte av någon skärpt beskattning (65 kap. 7 § IL).

3.6 Regler som är generella

Oavsett vilket beskattningsår det är fråga om gäller vad som sägs i 3.6 – 3.15 i det följande.

3.6.1 Inkomstskatt - allmänt

Om den avlidne var gift kan det ibland uppstå svårigheter att bestämma vad som är boets inkomster och förmögenhet och vad som är efterlevande makes. Av rättspraxis kan utläsas att dödsboet i regel ska taxeras endast för den avlidnes enskilda egendom

och giftorättsgoods (RÅ 1978 1:70).

Den efterlevande maken är för egen del skattskyldig endast för inkomst av sin enskilda egendom och sitt giftorättsgoods (RÅ 1968 ref. 59).

Har dödsbo skiftats eller har enmansdödsbo upplösts under året beskattas dödsboet för inkomst för tiden fram till skiftet respektive upplösningen och arvtagaren eller testamentstagaren för inkomst som uppkommit därefter.

Arvsavstående

För den som tillskiftas tillgångar p.g.a. ett arvsavstående gäller detsamma som skulle ha gällt för den avstående.

Allmänna arvsfonden

I RÅ 1983 ref. 1:3 var allmänna arvsfonden ende dödsbodelägare. Boutredningen ansågs avslutad i och med bouppteckningen. Härefter kvarstod inga outredda frågor vad gällde tillgångar, skulder eller delägare i boet. Fonden ansågs ha tillträtt kvarlåtenskapen i och med att fondens företrädare för fondens räkning omhändertog densamma. Vid vilken senare tidpunkt företrädaren redovisade sitt uppdrag till fonden ansågs sakna betydelse för bedömningen av frågan om när fonden skulle anses ha tillträtt egendomen. Dödsboet ansågs inte skattskyldigt för inkomst av kvarlåtenskapen efter det att allmänna arvsfonden tillträtt arvet.

Lön, pension

Lön, pension o.dyl. anses ha sådan särskild anknytning till den avlidne att beskattningen ska ske hos dödsboet även i de fall utbetalningen sker först efter det att boet skiftats eller upplösts (RÅ 1961 ref. 45). Dödsboet kan i sådana fall återuppträda i beskattningshänseende.

Saklegat

Äganderätten till saklegat övergår i princip på testamentstagaren redan i och med dödsfallet. Avkastningen på sådana tillgångar ska därför inte beskattas hos dödsboet utan hos mottagaren även för tid innan boet skiftats (RÅ 1965 ref. 11 och RÅ 1968 ref. 79).

3.6.2 Förmögenhetsskatt

Har delskifte skett under året taxeras dödsboet för förmögenhet som vid utgången av året ligger kvar oskiftat i boet och arvtagarna för tillgångar som övergått i deras ägo.

Har enmansdödsbo upplösts under året taxeras naturligtvis arvtagaren för hela förmögenheten.

Saklegat anses normalt ha övergått till mottagaren redan i och med dödsfallet och värdet därav ska inte inräknas i dödsboets förmögenhet (RÅ 1965 ref. 11).

Förmånstagare till livförsäkring är själv skattskyldig till förmögenhetsskatt för fordran pga. förordnandet (8 § 1 st. 6. SFL). Försäkringen ingår inte i dödsbobehållningen (RÅ 1983 1:54).

Dödsbo torde ha rätt till avdrag för arvsskatteskuld vid beräkning av boets nettoförmögenhet även om skatten ännu inte är debiterad vid utgången av året (4 § 9. SFL jfr. med 1 kap. 1 och 1 a §§ SBL).

3.7 Särskilt om inkomst av kapital

Ett särskilt fång anses föreligga när den avlidnes tillgångar övergår till dödsboet. Dödsboet övertar den avlidnes beskattningssituation med i princip full kontinuitet. Dödsboet beskattas för avkastning under sitt innehav och för kapitalvinst vid avyttring.

Ytterligare ett fång är för handen när tillgångarna genom bodelning eller arvskifte övergår till de skilda dödsbodelägarna. Enligt 8 kap. 2 § IL är sådana förvärv skattefria. Förvärvaren beskattas under sitt innehav och vid sin avyttring av det förvärvade.

Skifte eller bodelning med anledning av makes död medför inte någon beskattning för dödsboet. Återföring av värdeminskningsavdrag m.m. kan förekomma.

Vad gäller eventuell uttagsbeskattning av dödsboet vid skifte eller bodelning, se vidare under 3.8 nedan.

3.7.1 Avyttring av tillgångar

Alla avyttringar utanför näringsverksamhet kapitalvinstbeskattas oavsett hur tillgångarna förvärvats och oavsett innehavstid. Även avyttring av fastigheter och bostadsrätter som är kapitaltillgång i näringsverksamhet kapitalvinstbeskattas.

Anskaffningsutgift

Har den avyttrade tillgången förvärvats genom arv, testamente, bodelning eller på liknande sätt inträder förvärvaren i den tidigare ägarens skattemässiga situation (44 kap. 21 § 1 st. IL). Förvärvaren övertar t.ex. den tidigare ägarens anskaffningsutgift.

Tidigare lager-tillgång

Har en tillgång som förvärvats genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död varit lagertillgång hos den döde men inte kommer att vara det hos förvärvaren, anses tillgången förvärvat till det skattemässiga värdet (44 kap. 22 § IL). Anskaffningsutgiften för förvärvaren är då det lagervärde som tagits upp för tillgången vid beskattningen (prop. 1999/2000:2 s. 535 och 343).

Vad gäller fastigheter ska detta lagervärde inte reduceras med tidigare gjorda värdeminskningsavdrag på sätt som sägs i 2 kap. 31 § 2 st. IL i de fall dessa återförts hos dödsboet enligt bestäm-

melserna i 26 kap. 13 § (prop. 1999/2000:2 s. 343). Se även nedan vid kantrubriken "Lagertillgång".

3.7.2 Återföring av gjorda avdrag

Kapitaltillgång

Om näringsfastighet, som övergår till ny ägare genom arv, testamente eller bodelning, blir eller kan antas bli privatbostadsfastighet hos den nye ägaren, ska tidigare gjorda värdeminskningssavdrag och vissa avdragna värdehöjande reparationer återföras enligt 26 kap. 9 § IL hos den tidigare ägaren (dödsboet).

Lagertillgång

Detta gäller också om näringsfastigheten är lagertillgång hos den avlidne och blir privatbostadsfastighet hos den nye ägaren. Förvärvet ska i så fall ha skett genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död (26 kap. 13 § IL).

Förbättringsutgifter

De belopp som återförts vid karaktärsbytet och som avsett utgifter för förbättrande reparationer och underhåll, får, när en sådan privatbostadsfastighet senare säljs, såsom förbättringsutgifter som avses i 45 kap. 12 § IL öka omkostnadsbeloppet vid kapitalvinstberäkningen (45 kap. 13 § IL).

Bostadsrätt

Motsvarande gäller för näringsbostadsrätter som blir eller kan antas komma att bli privatbostadsrätt efter övergång till ny ägare genom arv etc. (26 kap. 11 och 14 §§ samt 46 kap. 11 § IL).

3.7.3 Skifteslikvid - arv

Skifteslikvid i samband med arvskifte

Arvskiften och bodelningar innebär oftast inte att delägarna tilläggs lika andelar av all i boet ingående egendom. Om en delägare t.ex. tillskiftas en fastighet är värdet av denna ofta större än värdet av hans andel i boet. Han måste då erlagga ett lösenbelopp (skifteslikvid) till de övriga delägarna. Detta innebär inte att dödsboet eller de övriga dödsbodelägarna avyttrar fastigheten. Det belopp de övriga delägarna uppbär är inte någon skattepliktig intäkt för dem utan anses ha tillfallit dem på grund av arvskifte (RÅ 1941 ref. 51, RÅ 1942 Fi 1040, RÅ 1950 Fi 144, RSV FB Dt 1977:10). Denna princip torde gälla oavsett om det är fast eller lös egendom som skiftas och oavsett ersättnings storlek.

Arv, ej köp

För den som tillskiftas tillgången och som utger lösenbelopp anses hela förvärvet ha skett genom arv och utgör inte köp till någon del (RÅ 1982 Aa 148). Förvärvaren får inte inräkna lösenbeloppet i sin anskaffningsutgift för denna tillgång. Han inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation (44 kap. 21 § IL), vilket innebär att han övertar den avlidnes anskaffningsutgift, anskaffningstidpunkt etc. och får vad gäller byggnad och markanläggningar göra de värdeminskningssavdrag som dödsboet skulle fått göra om boet fortsatt sitt ägande. Han ska vid en för-

säljning återlägga även de värdeminskingsavdrag m.m. som den avlidne och dödsboet gjort (19 kap. 18 § och 20 kap. 12 § IL).

Arv i sin helhet

Även om den ersättning som en arvinge erlägger för att få ta över en fastighet skulle överstiga taxeringsvärdet, torde hela förvärvet anses ha skett genom arv. Någon motsvarighet till huvudsaklighetsprincipen finns inte. Det sagda gäller även vid blandad överlåtelse av aktier och andra tillgångar. Någon uppdelning på det sätt som sker vid gåva ska inte göras. Överlåtelsen ska i sin helhet anses ha skett genom arv eller bodelning.

I RÅ 1989 ref. 32 skedde överföringen av ett dödsbos fastigheter till en dödsbodelägare i flera steg, innefattande partiella arvskiften och fastighetsreglering. RR ansåg att de företagna rättshandlingarna inte kunde betraktas skilda från varandra utan fick ses i ett sammanhang. Vid sådant förhållande ansågs dödsbodeläggarens förvärv av dödsboets fastigheter i sin helhet ha skett genom arv.

Latent skatteskuld

Genom att förvärvet i dessa fall anses ha skett genom arv övertas oftast också en latent skatteskuld. Denna beaktas normalt när storleken på lösenbeloppet bestäms.

Exempel

Makarna A och B är båda avlidna. De efterlämnar de gemensamma barnen C och D.

I dödsboet finns som enda tillgång en obelånad näringsfastighet med ett marknadsvärde på 500 000 kr. Arvlåtarnas omkostnadsbelopp för fastigheten är 300 000 kr.

Arvingarna bestämmer sig för att C ska tillskiftas fastigheten och att D ska få ett lösenbelopp. Skiftet ska ske utifrån marknadsvärdet. C löser därför ut D med 223 000 kr.

Lösenbeloppet har i princip bestämts så här:

Antag att C säljer fastigheten.

Kapitalvinstberäkning:

Ersättning	500 000
Omkostnadsbelopp	- 300 000
Vinst	200 000

Skattepliktig kapitalvinst 90 % = 180 000

Kapitalvinsskatt 0,3 x 180 000 = 54 000

C:s behållning:

Ersättning	500 000
Skatt	- 54 000
	446 000

till D utbetalt lösenbelopp	- 223 000
C:s del av arvet	223 000

C och D har båda tillgodogjorts lika stor del av arvet efter föräldrarna.

I detta och följande exempel har latent skatt av förenklingsskäl beaktats till fullt belopp på skiftade värden. I många fall finns det skäl att beakta denna skatt endast till ett beräknat nuvärde, eftersom det inte är aktuellt att betala den nu utan först i en framtid.

3.7.4 Arv och köp

Om dödsboet innan boet skiftas säljer sin fastighet till någon som inte är dödsbodelägare beskattas dödsboet för uppkommen kapitalvinst.

Avyttring utan samband med arvskifte – delvis arv, delvis köp

Säljer dödsboet, utan samband med skiftet, sin fastighet till en dödsbodelägare anses en så stor kvotdel, som svarar mot köparens andel i dödsboet, utgöra arv för köparen. Den andra kvotdelen anses förvärvad genom köp (RÅ 1953 Fi 774, RÅ 1966 Fi 506, RÅ 1981 1:76, RÅ 1984 1:92).

Dödsboet anses till motsvarande kvotdelar ha avhänt sig fastigheten dels genom skifte och dels genom försäljning.

Till den del dödsboet överlätit fastigheten genom försäljning får dödsboet på en gång avdrag i inkomst av näringsverksamhet för den del av anskaffningsvärdet för markanläggningar vilken inte tidigare dragits av (20 kap. 7 § IL). I samband med försäljningen ska emellertid samtidigt ett motsvarande belopp återläggas i inkomst av näringsverksamhet (26 kap. 2 § IL)

Till den del överlåtelsen skett genom arv får mottagaren göra de värdeminskningssavdrag som dödsboet vid ett fortsatt ägande skulle haft rätt till på denna del (19 kap. 18 § och 20 kap. 12 och 19 §§ IL).

I RÅ 1950 not. 144 hade en som köpekontrakt betecknad handling upprättats avseende överlåtelse av en jordbruksfastighet till en av dödsbodelägarna. Bland villkoren för köpet angavs i denna handling att särskilt arvskifte beträffande fastigheten skulle upprättas före tillträdesdagen. Vid det några månader senare följande arvskiftet tillskiftades samme dödsbodelägare fastigheten mot vederlag i kontanter och reverser till övriga dödsbodelägare. Förvärvet ansågs i sin helhet ha skett genom arv. Köpehandlingen ansågs inte kunna medföra att förvärvet skulle vara av annat slag.

Exempel

Makarna A och B har avlidit. De efterlämnar de gemensamma barnen C och D. I dödsboet finns en näringsfastighet med marknadsvärdet 500 000 kr. Dödsboets omkostnadsbelopp för fastigheten är 300 000 kr. Gjorda avdrag för värdeminskning på byggnad är 30 000 kr och på markanläggningar 20 000 kr. Oavskriven del av anskaffningsvärdet för markanläggningar är 15 000 kr. Fastigheten är belånad till 100 000 kr. C köper fastigheten för marknadsvärdet. Den skatteskuld han också tar över genom att förvärvet till hälften betraktas som arv beaktas i arvskiftet.

C förvärvar fastigheten till hälften genom köp och till hälften genom arv. Dödsboet anses sälja halva fastigheten och ska kapitalvinstbeskattas för denna försäljning.

Dödsboets beskattning:

Kapitalvinst

Ersättning	500 000
Omkostnadsbelopp	<u>- 300 000</u>
Vinst	200 000

Skattepliktig kapitalvinst på den hälft som anses försåld

$$200\,000 \times 0,9 / 2 = 90\,000$$

$$\text{Skatt } 0,3 \times 90\,000 = 27\,000$$

Näringsverksamhet

Avdrag för oavskrivna markanläggningar	- 15 000
Återföring: Byggnad	+30 000
Markanläggning	+ 20 000
”	<u>+ 15 000</u>
Inkomst av näringsverksamhet	<u>50 000</u>

Skattepliktig inkomst på den hälft som anses försåld = 25 000

$$\text{Beräknad skatt} = 0,5 \times 25\,000 = 12\,500$$

Arvskifte:

Ersättning för fastigheten	500 000
Av C övertaget lån	- 100 000
Skatt på kapitalvinst	- 27 000
Skatt på näringsverksamhet	<u>- 12 500</u>
Nettobehållning	360 500

C tillskiftas	200 000	
D ”	<u>+160 500</u>	<u>- 360 500</u>

C tillskiftas ett större belopp än D eftersom han övertar en latent skatteskuld på den del av fastigheten som han anses förvärva genom arv.

Antag att C säljer fastigheten.

C:s beskattning:

Kapitalvinst:

Ersättning		500 000
Omkostnadsbelopp:		
Köp	250 000	
Arv	<u>+150 000</u>	<u>- 400 000</u>
Vinst		100 000
Skattepliktig kapitalvinst		
0,9 x 100 000	= 90 000	
Skatt 0,3 x 90 000	= 27 000	

Näringsverksamhet

Avdrag för oavskrivna mark anläggningar		- 7 500
Återföring: Byggnad		+ 15 000
Markanläggning	+ 10 000	
”	<u>+ 7 500</u>	<u>+ 17 500</u>
Inkomst av näringsverksamhet		25 000

Beräknad skatt $0,5 \times 25\,000 = 12\,500$

C tillskiftat belopp	200 000
----------------------	---------

C:s skatter:

Kapitalvinst	- 27 000	
Näringsverksamhet	<u>- 12 500</u>	<u>- 39 500</u>
C:s netto		160 500

C och D har alltså reellt tillskiftats lika stort värde vardera, 160 500 kr.

3.7.5 Bostadsrätter

I fråga om bostadsrätter gäller för arvtagaren beträffande t.ex. anskaffningsutgift, skifteslikvid och arvinges köp samma eller motsvarande (t.ex. 46 kap. 11 § IL) regler som för fastighet.

3.7.6 Aktier

I fråga om delägarätter, fordringsrätter och s.k. andra tillgångar får arvtagaren som anskaffningsutgift räkna det omkostnadsbelopp som den tidigare ägaren skulle ha fått tillgodoräkna sig om han istället avyttrat tillgångarna på dagen för äganderättsövergången (44 kap. 21 § 2 st. IL).

Aktier av samma slag och sort

Har arvtagaren redan tidigare aktier av samma slag och sort ska även den övertagna anskaffningsutgiften ingå i en genomsnittsberäkning för hela aktieposten vid en senare försäljning. Genomsnittsmetoden i 48 kap. 7 § IL ska alltså användas vid beräkning av omkostnadsbeloppet (prop. 1999/2000:2 s. 535).

Vad som ovan sagts om skifteslikvid och köp från dödsboet när det gäller fastigheter är tillämpligt även för delägarätter m.m.

3.7.7 Andel i handelsbolag

Negativ anskaffningsutgift

Om ett dödsbos justerade anskaffningsutgift för dess andel i ett handelsbolag är negativ ska andelens övergång till en ny ägare genom arv, testamente eller bodelning behandlas som en avyttring (50 kap. 2 § IL). Dödsboet ska beskattas för det negativa värdet som för en kapitalvinst (50 kap. 3 § IL). Den nye ägarens anskaffningsutgift anses vara noll (50 kap. 4 § IL). Jfr. del 1 avsnitt 34.7.

3.7.8 Andra tillgångar

Personlig tillgång

Åtskillnad görs i 52 kap. IL mellan tillgångar som innehafts för personligt bruk (personlig tillgång) och andra tillgångar. Dödsboet som sådant torde inte kunna inneha tillgångar för personligt bruk. En avlidens personliga tillgångar ska dock behandlas som personliga tillgångar också hos dödsboet (52 kap. 2 § 3 st. IL).

Ej avdrag för förlust

Förlust vid avyttring av personliga tillgångar får inte dras av. Ett dödsbos förluster vid avyttring av sådana tillgångar som boet förvärvat för en delägares privata bruk får inte heller dras av (52 kap. 5 § 2 st. IL).

Hur arvtagarens anskaffningsutgift för s.k. andra tillgångar ska beräknas framgår ovan i avsnitt 3.7.6 Aktier.

3.7.9 Avdrag

Räntor

Dödsboet får göra avdrag för räntor på lån för vilka boet har betalningsansvaret. Om en dödsbodelägarer betalar räntor på sådana lån kan han inte få något avdrag eftersom han inte är låntagare och betalningsansvarig (RÅ 1981 1:24).

Den ende delägaren i ett enmansdödsbo anses ha tagit över ägan-

derätten till dödsboets fastighet i och med att bouppteckningen registreras. Han bör dock kunna medges avdrag för räntor som han betalar för lån på fastigheten och som belöper på tid därefter även om lånen formellt tagits över med viss fördröjning.

Förvaltningsutgift

Utgifter för förvaltning av själva dödsboet (inkl. dödsboutredningen) är inte avdragsgilla vid dödsboets inkomsttaxering.

Slutligt underskott

Som framgår nedan i avsnitt 3.8.1, kantribriken ”Slutligt underskott”, kan avdrag med viss tidsmässig fördröjning göras i inkomstslaget kapital för slutligt underskott på avvecklad näringsverksamhet.

3.7.10 Skattereduktion

Är boets samlade avdrag i inkomstslaget kapital större än inkomsten av kapital får 30 % av den överskjutande delen som inte överstiger 100 000 kr avräknas mot dödsboets statliga och kommunala inkomstskatt på inkomst av tjänst och näringsverksamhet samt mot fastighetsskatt. Den del som överstiger 100 000 kr får räknas av med 21 % (65 kap. 9 och 12 §§ IL).

Kan inte underskottet av kapital utnyttjas det år det uppkom därför att dödsboet saknar förvärvsinkomster och inte heller är skyldigt att erlägga fastighetsskatt, kan det inte sparas till senare år.

Underskottet kan inte heller föras över på dödsbodeläggarna.

3.7.11 Uppskovsavdrag vid beskattning av kapitalvinst vid avyttring av privatbostad

Ursprungsbostad

En skattskyldig får göra uppskovsavdrag om han tar upp kapitalvinst på grund av avyttring av en ursprungsbostad (47 kap. 2 § IL). Med ursprungsbostad avses en sådan privatbostad i Sverige som vid avyttringen är den skattskyldiges permanentbostad. En bostad som vid avyttringen ägs av ett dödsbo kan inte vara ursprungsbostad (3 §).

Dödsbos uppskovsavdrag

Dödsbo har dock rätt till uppskovsavdrag i två fall (47 kap. 14 § IL):

- Om den som avyttrat ursprungsbostaden dör innan han skaffat en ersättningsbostad, förutsatt att en efterlevande make eller sambo uppfyller de villkor i fråga om förvärv av ersättningsbostad och bosättning där som skulle ha gällt för den döde.

- Om den som förvärvat en ersättningsbostad dör innan han bosatt sig i ersättningsbostaden, förutsatt att en efterlevande make eller sambo bosätter sig i ersättningsbostaden och den då ägs av dödsboet eller genom arv, testamente eller bodelning övergått till den efterlevande.

Vidare måste i dessa två fall den efterlevande själv uppfylla bösättningskraven även vad gäller ursprungsbostaden.

Dödsbos ersättningsbostad

Om förvärvet av ersättningsbostaden gjorts av den efterlevande måste denne lämna medgivande att dödsboet ska få använda bostaden som ersättningsbostad (47 kap. 15 § IL).

Har den avlidne gjort uppskovsavdrag och dödsboet eller arvtagare sedermera säljer ersättningsfastigheten, ska anskaffningsutgiften vid den kapitalvinstberäkning som då görs minskas med det vinstbelopp som inte beskattades när ursprungsbostaden avyttrades (47 kap. 11 § IL och prop. 1993/94:45 sid. 46). Detsamma gäller när dödsboet fått uppskovsavdrag och ersättningsfastigheten säljs av arvtagare.

3.7.12 Uppskov med beskattningen vid andelsbyten

Nya regler

Bestämmelserna om uppskov med beskattningen vid andelsbyten i 49 kap. IL har för fysiska personer ersatts med nya bestämmelser i 48 a kap. IL om framskjuten beskattning vid andelsbyten (SFS 2001:1176 och 2002:1143). Bestämmelserna i 48 a kap. IL trädde ikraft den 1 januari 2002 resp. 1 januari 2003 och tillämpas första gången vid 2003 års taxering. Se vidare avsnitt 3.7.13 nedan.

Om den avyttrade andelen var en lagertillgång gäller dock bestämmelserna i 49 kap. IL (48 a kap. 1 § och 49 kap. 25 § IL).

I fråga om uppskovsbelopp avseende mottagna andelar med anledning av avyttring av en andel före de nya bestämmelsernas ikraftträdande, tillämpas alltjämt de äldre bestämmelserna.

Ej beskattning

Ett dödsfall och tillkomsten av ett dödsbo utlöser inte i sig någon beskattning av uppskovsbeloppet.

Uppskovsbeloppet ska enligt de äldre bestämmelserna inte heller tas upp till beskattning som följd av att en mottagen andel övergår till ny ägare genom arv, testamente, gåva eller bodelning. Förvärvaren inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation när det gäller uppskovsbeloppet (49 kap. 25 § IL). Inget hindrar dock dödsboet att ta fram uppskovsbeloppet till beskattning före skiftet om så befinns lämpligt.

Bestämmelserna i 49 kap. 25 § IL skiljer inte mellan en arvtagare som är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige och en som är

bosatt eller stadigvarande vistas utomlands.

Det förhållandet att arvtagaren inte är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige, medför inte att dödsboet ska ta upp uppskovsbeloppet som intäkt det beskattningsår då äganderätten till andelen övergår till en sådan arvtagare (RR:s dom den 22 september 2003, målnr 1337-2003).

3.7.13 Framskjuten beskattning vid andelsbyten

Ej beskattning

Vid framskjuten beskattning övergår omkostnadsbeloppet för den andel som avyttrats på den mottagna andelen.

Det övertagna omkostnadsbeloppet följer den mottagna andelen både när den övergår från den avlidne och till hans dödsbo och när den övergår till en ny ägare genom arv, testamente, gåva eller bodelning (48 a kap. 10 § IL). Någon beskattning utlöses inte av sådana äganderättsövergångar.

Om en mottagen andel övergår till en arvtagare som inte är bosatt eller stadigvarande vistas i Sverige torde på motsvarande sätt som sagts ovan i avsnitt 3.7 12 dödsboet inte kunna beskattas.

Kvalificerad andel

Om en andel som är kvalificerad hos andelsägaren avyttras genom ett andelsbyte ska även den mottagna andelen anses vara kvalificerad. Om en sådan mottagen andel övergår till någon annan genom arv, testamente, gåva eller bodelning anses andelen kvalificerad även hos förvärvaren (57 kap. 6 § 2 st. IL).

Andelen testamenteras till juridisk person

Om äganderätten till en mottagen andel som är kvalificerad enligt 57 kap. 6 § 2 st. IL genom gåva eller testamente övergår till en juridisk person eller ett handelsbolag, ska den fysiske personen/dödsboet anses ha avyttrat andelen för en ersättning som motsvarar marknadsvärdet (48 a kap. 14 § IL). Den juridiska personen får då marknadsvärdet som anskaffningsvärde för andelen (prop. 2002/03:15 s. 46).

3.8 Särskilt om inkomst av näringsverksamhet

3.8.1 Kontinuitet från den döde, över dödsboet och till dödsbodelägarna

Kontinuitet

Den s.k. kontinuitetsprincipen tillämpas i de flesta fall av benefika äganderättsöverföringar från dödsbo till dödsbodelägare. Principen innebär att överföringen inte ska utlösa omedelbar inkomstbeskattning utan att förvärvaren tar över dödsboets skattemässiga situation.

- dödsåret

Dödsboet övertar den avlidnes tillgångar genom ett särskilt fång. Det som skulle ha gällt för den döde tillämpas under dödsåret för dödsboet (4 kap. 1 § IL).

Dödsbo som fortsätter att driva den avlidnes näringsverksamhet tar formlöst över verksamheten i och med dödsfallet och inkomsten beräknas enligt samma grunder som gällt för den avlidne. Vad som var inventarier eller varulager i den avlidnes näringsverksamhet är fortsättningsvis inventarier respektive varulager i dödsboets verksamhet. De för den avlidne i beskattningshänseende gällande värdena på byggnader, inventarier, fordringar, varulager m.m. övertas oförändrade av dödsboet i och med dödsfallet. Dödsboet övertar den avlidnes beskattningssituation. Under detta år råder således full kontinuitet i beskattningen.

- och senare

Från och med året därpå är det ett nytt skattesubjekt som med kontinuitet bedriver verksamheten.

Det finns inte någon allmän regel om kontinuitet i IL, men det finns några specialregler som avser förvärv som sker genom arv, testamente, gåva, bodelning eller på liknande sätt. Full kontinuitet föreskrivs sålunda för byggnader i 19 kap. 18 §, markanläggningar i 20 kap. 12 §, naturtillgångar i 20 kap. 24 och 28 §§ och skogsavdrag i 21 kap. 16 § IL.

Vad gäller inventarier tas det skattemässiga restvärdet över om inventarierna *ingår* i en näringsverksamhet som förvärvas genom bodelning med anledning av makes död eller genom arv eller testamente och inte särskilda skäl talar emot det (18 kap. 8 § IL). Detta innebär att kontinuitet upprätthålls. Vid tillämpning av kompletteringsregeln i 18 kap. 17 § IL krävs för kontinuitet att dödsboet också ska anses överta den avlidnes anskaffningstidpunkter för de övertagna inventarierna. När en dödsbodeläggare efter skiftet tar över dödsboets inventarier torde detta förvärv utgöra ett nytt fång i detta avseende.

Förvärvas inventarier genom bodelning med anledning av makes död, arv eller testamente och *ingår* de *inte* i en näringsverksamhet som samtidigt förvärvas på samma sätt, ska marknadsvärdet vid förvärvet anses som anskaffningsvärde när mottagaren sätter in dem i sin egen näringsverksamhet (18 kap. 7 § IL). Om ev. uttagsbeskattning vid förvärv av detta slag, se nedan vid kant-rubriken ”- som blir näringstillgång”.

**Utagsbeskattning
av avverkningsrätt**

I förhandsbeskedet RÅ 1958 ref. 20 avsåg ett dödsbo att genom partiellt arvskifte tillägga dödsbodeläggare avverkningsrätt till skog på dödsboets jordbruksfastighet. RR fann att dödsboet inte skulle anses skattskyldigt för intäkt genom upplåtelse av dylik rätt. (Enligt de regler som då var tillämpliga blev uttaget av skog

från dödsboets fastighet inte beskattat varken hos dödsboet eller hos dödsbodelägaren).

Mot bakgrund av utgången i detta förhandsbesked föreslog 1953 års skatteflyktskommitté i sitt betänkande SOU 1963:52 bl.a. en generell regel om att "separata tillgångar i förvärvskälla" ska uttagsbeskattas till sitt verkliga värde när de övergår till förvärvare genom arv, testamente, bodelning m.fl. fång (s. 13 och 140 ff). Förslaget ledde dock till lagstiftning endast vad gäller uttag av avverkningsrätt till skog (prop. 1965:129 s. 30 ff).

**Uttagsbeskattning,
bakgrund**

Det finns fortfarande inte någon särskild bestämmelse om att dödsbo inte ska uttagsbeskattas vid skifte. Vidare omfattas arvskifte inte av de särskilda undantagen från uttagsbeskattning i 22 kap. 9-12 §§ IL. Fram till 1999 kunde undantag från uttagsbeskattning göras om särskilda skäl mot uttagsbeskattning förelåg. Om en hel näringsverksamhet eller en gren därav tillskiftats en arvinge eller om andel i verksamheten tillskiftats flera arvingar har kontinuiteten upprätthållits genom att den avlidnes skattemässiga situation tagits över.

Av prop. 1998/99:15 s. 151 framgår avseende hel verksamhet att inkomstskatterättslig kontinuitet gäller vid bodelning med anledning av makes död samt vid arv och testamente. Vidare att någon förändring i detta avseende inte övervägts i samband med 1999 års omstruktureringsreform. Inte heller IL är avsedd att medföra någon förändring.

Förutom att vissa transaktioner är undantagna enligt 22 kap. 9-12 §§ IL, kan undantag från uttagsbeskattning enligt IL göras om villkoren i 23 kap. IL om underprisöverlåtelse är uppfyllda. I 23 kap. 3 § IL sägs "Med underprisöverlåtelse avses överlåtelse av en tillgång utan ersättning...". Äganderättsövergång genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död omfattas dock inte av begreppet överlåtelse (SOU 1998:1 s. 293 och prop. 1998/99:15 s. 270). Härav följer att reglerna om underprisöverlåtelse inte är tillämpliga.

**När föreligger ett
uttag,
- för privat bruk
- för överföring till
annan närings-
verksamhet**

I 22 kap. 2 § IL anges två olika situationer där uttag ska anses föreligga. Dels att den skattskyldige tillgodogör sig en tillgång från näringsverksamheten för privat bruk och dels att han för över en tillgång till en annan näringsverksamhet. Inte i någon av dessa situationer byter tillgången ifråga ägare. I det första fallet tar den skattskyldige ut en tillgång för egen konsumtion och i det andra fallet för han över den till en annan näringsverksamhet som han äger. Något uttag enligt denna paragraf kan knappast anses föreligga när tillgångar överförs till ny ägare genom arvskifte.

- överlåtelse	I 22 kap. 3 § IL sägs att "Med uttag avses också att den skattskyldige överlåter en tillgång utan ersättning...". Som ovan anförts omfattas emellertid inte äganderättsövergång genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död av begreppet överlåtelse. Uttagsbeskattning kan alltså inte heller ske med stöd av denna paragraf.
- näringsverksamheten - upphör inte	Uttagsbeskattning ska emellertid ske enligt 22 kap. 5 § 1. IL när en näringsverksamhet upphör. Enligt SKV:s mening bör den av den avlidne och därefter dödsboet bedrivna näringsverksamheten i detta sammanhang inte anses ha upphört enbart genom det förhållandet att verksamheten i och med skiftet upphört hos det skattesubjekt som dödsboet utgör. Dödsboets näringsverksamhet torde få anses ha upphört vid skiftet om verksamheten som sådan upphört genom att inte någon arvtagare driver den vidare. Detta bör innebära att uttagsbeskattning inte kan ske om någon arvtagare övertar dödsboets näringsverksamhet eller en gren av denna och helt eller delvis fortsätter verksamheten.
- upphör	Om samtliga tillgångar i dödsboets näringsverksamhet i och med skiftet införlivas i arvtagarnas resp. privatförmögenhet får boets näringsverksamhet anses ha upphört och uttagsbeskattning ska ske hos dödsboet vid skiftet.
Skapande konstnärns dödsbo	Ett dödsbo efter en person som bedrivit konstnärlig verksamhet har i praxis inte ansetts kunna fortsätta denna verksamhet (RÅ 1942 ref. 9 och RÅ 1977 ref. 32). Verksamheten har ansetts upphöra i och med dödsfallet. Enligt 22 kap. 5 § 1. IL ska uttagsbeskattning ske när en näringsverksamhet upphör. Uttagsbeskattning torde därför aktualiseras redan per dödsfallsdagen när en konstnär avlider. Dödsboets försäljning av den avlidne konstnärens alster beskattas enligt kapitalvinstreglerna i 52 kap. 3 § IL. Dödsboet torde i en sådan situation som anskaffningsutgift för den avlidne konstnärens alster få räkna ett belopp motsvarande marknadsvärdet på tillgången. Det finns inte någon bestämmelse som anger vilken anskaffningsutgift som en arvtagare får räkna med för tillgången i det fall den tidigare ägaren har uttagsbeskattats.
Verksamheten kan finnas kvar efter skiftet	I vissa fall har dödsboets näringstillgångar dock bibehållit sin näringskaraktär i arvtagarens hand trots att denne inte använt eller haft för avsikt att använda dem genom att fortsätta verksamheten. Så har varit fallet om dödsboet inte kunnat driva den avlidnes verksamhet vidare och tillgångarna har övergått till en eller flera dödsbodelägare, som efter en tids passivt innehav i avvaktan på en försäljning senare avyttrat tillgångarna till någon som kunnat använda dem i näringsverksamhet. Försäljningen har betraktats som en sista affärshändelse och beskattning har skett som

för inkomst av näringsverksamhet. RÅ 1973 Fi. 772 (tandläkarpraktik), RÅ 1968 Fi. 2106 (konditorirörelse), RÅ 1970 Fi. 600 (mindre fabriksrörelse), RÅ 1971 Fi. 1943 (bilverkstad), RÅ 1971 Fi. 1944 (åkerirörelse).

**Enstaka tillgång
som blir privat-
tillgång**

Om en enstaka tillgång i dödsboets näringsverksamhet tillskiftas arvtagare och därmed införlivas i hans privatförmögenhet, medan verksamheten i övrigt tillskiftas en annan dödsbodeläggare som driver denna vidare, kan det ifrågasättas om inte dödsboet ska uttagsbeskattas för denna enstaka tillgång. Rättsläget måste emellertid anses oklart.

Om denne arvtagare senare säljer tillgången torde han inte kunna beskattas i inkomstslaget näringsverksamhet utan i inkomstslaget kapital. Sin anskaffningsutgift beräknar han genom att han inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation (44 kap. 21 § IL). Värdepässig kontinuitet upprätthålls därigenom.

**- som blir närings-
tillgång**

Om arvtagaren istället infogar en sådan tillskiftad tillgång i en näringsverksamhet som han bedriver får han som anskaffningsvärde räkna marknadsvärdet vid förvärvet (18 kap. 7 § IL). Om värdepässig kontinuitet ska upprätthållas vid sådant förvärv, måste dödsboet uttagsbeskattas. Rättsläget är dock oklart i detta avseende.

Om den tillskiftade tillgången är en fastighet som varit lagertillgång hos den avlidne, se nedan vid kantrubriken "Näringsidkaren själv avlider".

Dödsboets avskrivningsunderlag

Om ett enstaka inventarium utskiftats från dödsboet till någon av dödsbodeläggarna och detta inte föranlett uttagsbeskattning torde inte dödsboets avskrivningsunderlag kunna reduceras eftersom ingen sådan intäkt uppkommit som avses i 18 kap. 15 § IL. Om det skattemässiga värdet på inventarierna överstiger det verkliga värdet får avdrag ske enligt 18 kap. 18 § IL.

**Förvärvarens anskaffningsvärde,
särskilda skäl**

Om en dödsbodeläggare tillskiftats något enstaka inventarium och en annan dödsbodeläggare tillskiftas övriga inventarier tillsammans med den näringsverksamhet vari de ingår kan det för den senare föreligga sådana särskilda skäl som omnämns i 18 kap. 8 § IL. De inventarier som ingick i dödsboets skattemässiga restvärde är i sådant fall inte desamma som denne förvärvare övertar. Han bör som anskaffningsvärde för de övertagna inventarierna inte utan vidare få ta över dödsboets skattemässiga restvärde utan en reducering kan komma ifråga.

**Personlig tillgång -
avskattning**

En dödsbodeläggare kan genom arv förvärva sådan annan tillgång som avses i 52 kap. IL, vilken varit personlig tillgång i dödsboet, och sedan sätta in denna (t.ex. en bil) i sin egen näringsverk-

samhet. Han anses i sin näringsverksamheten ha anskaffat tillgången ifråga för dess marknadsvärde (14 kap. 16 § IL) om han med tillämpning av 41 kap. 6 § IL avskattat tillgången vid karaktärsbytet som om han avyttrat den mot en ersättning som motsvarar marknadsvärdet. En förlust vid sådan avskattning är inte avdragsgill (52 kap. 5 § 2 st. IL).

- ej avskattning

Om tillgångens marknadsvärde är högre än dess omkostnadsbelopp kan den skattskyldige välja att inte göra avskattning (41 kap. 6 § 2 st. IL). Omkostnadsbeloppet beräknas därvid enligt 44 kap. 14 § IL som anskaffningsutgiften ökad med förbättringsutgifter.

Har avskattning inte skett anses dödsbodelägaren som anskaffningsvärde i sin egen näringsverksamhet få ta upp dödsboets anskaffningsutgift ökad med utgifter för förbättring och minskad med avdrag som gjorts för bl.a. värdeminskning (14 kap. 16 § IL).

Näringsidkarens make avlider

När det gäller bodelning med anledning av makes död har uttagsbeskattning aktualiserats när bodelning har skett med anledning av att näringsidkarens make avlidit. I förhandsbeskedet RÅ 1981 1:89 hade den efterlevande maken drivit byggnadsrörelse och innehade ett antal lagerfastigheter. Dödsbodelägare var den efterlevande maken och tre barn. Den efterlevande makens avsikt var att upphöra med rörelsen och vid bodelningen låta dödsboet överta hela fastighetsbeståndet, varefter barnen vid det kommande arvsförfarandet skulle tillskiftas samtliga fastigheter. Inget av barnen bedrev byggnadsrörelse. Bodelningen ansågs innebära sådant uttag ur verksamheten som skulle föranleda uttagsbeskattning.

IL

Enligt 22 kap. 5 § 1. IL ska uttagsbeskattning ske när en näringsverksamhet upphör i och med bodelningen eller det efterföljande skiftet. Det får anses oklart om bodelning med anledning av dödsfall kan föranleda uttagsbeskattning enligt IL:s regler av annat skäl än att näringsverksamheten upphör.

27 kap. 18 § IL är inte tillämplig när det är näringsidkarens make som avlidit.

Näringsidkaren själv avlider

Om näringsidkaren själv avlidit har någon uttagsbeskattning av dödsboet inte skett vare sig tillgångarna övergått till den avlidnes efterlevande make genom bodelning eller till arvingar eller testamentstagare vid arvsförfarandet.

För att förhindra kontinuitetsbrott i sådana fall finns särskilda regler. Sålunda framgår av 27 kap. 18 § IL bl.a. att om någon genom arv, testamente eller bodelning med anledning av makes död förvärvar sådana fastigheter eller andelar som varit lagertillgångar i byggnadsrörelse, handel med fastigheter eller tomtrö-

relse *hos den döde*, behåller tillgångarna sin karaktär av lagertillgångar hos förvärvaren bara om denne själv bedriver näringsverksamhet av samma slag som den avlidne eller avser att fortsätta den avlidnes verksamhet. Samma gäller om förvärvaren driver sin verksamhet i aktiebolagsform (RR:s dom den 16 maj 2003, målnr 5846-2002).

Om sådan fastighet inte kommer att bibehålla sin karaktär av lagertillgång hos förvärvaren ska denne anses ha anskaffat fastigheten till dödsboets skattemässiga värde (44 kap. 22 § IL) och han inträder i den tidigare ägarens skattemässiga situation när det gäller värdeminskningsskatt samt utgifter för förbättrande reparationer och underhåll (19 kap. 18 § och 20 kap. 12 § IL).

Om fastigheten blir privatbostadsfastighet hos den nye ägaren, se avsnitt 3.7.2.

Högre arvskiftesvärden

Det förhållandet att dödsbodelägarna i skiftet åsätter tillgångarna högre värden än dödsboets skattemässiga, medför inte någon beskattning för dödsboet (RÅ 1953 ref. 4). Om den delägare som tillskiftas verksamheten tillgodoför sig dessa högre värden som anskaffningsvärden, ska han beskattas för mellanskillnaden.

Disponibla pensionsmedel

Om ett dödsbo efter en arbetsgivare skiftas, ska disponibla pensionsmedel tas upp som intäkt det beskattningsår då boet skiftas (28 kap. 25 § IL).

Löner

Dödsbodelägare som utför arbete i dödsboets näringsverksamhet kan få lön för sitt arbete på vanligt sätt. Lönen blir avdragsgill i dödsboets verksamhet och skattepliktig inkomst för dödsbodelägaren. Detta gäller även anhöriga till den avlidne vilka inte är dödsbodelägare.

Boutredningsutgifter

Är det däremot fråga om utgifter i samband med boutredning och bouppteckning får dödsboet inte göra något avdrag vid inkomsttaxeringen.

Underskott rullas

Ett underskott i den avlidnes näringsverksamhet från året före dödsfallet får dras av i samma näringsverksamhet (40 kap. 2 § IL) genom att rullas över till dödsåret och övertas av dödsboet. Utvisar även dödsåret underskott får detta rullas vidare till nästa år osv. Dödsboets underskott kan inte föras över till arvtagarna.

Slutligt underskott

Om dödsboet avvecklar eller överlåter sin näringsverksamhet ska beskattningen ske efter samma grunder som skulle ha gällt för den avlidne.

När dödsboet avvecklat sin näringsverksamhet genom att skifta ut verksamheten eller lägga ned den har dödsboet rätt till avdrag för slutligt underskott av näringsverksamhet såsom för kapitalförlust

(42 kap. 34 § IL). Detta innebär att totalt 70 % av underskottet får dras av mot dödsboets inkomst av kapital för beskattningsåret efter avvecklingsåret eller de två därpå följande beskattningsåren. Avdrag för slutligt underskott kan inte utnyttjas efter det att dödsboet slutligt skiftats. Dödsboet har då inte längre några inkomster eller skatter varemot avräkning kan ske.

Underskottet får inte dras av till den del det skulle ha fallit bort om tillgångar eller tjänster som tagits ut ur näringsverksamheten hade uttagsbeskattats.

**Underskottsavdrag
kan begränsas
efter ägarför-
ändring**

Vad gäller möjligheterna att utnyttja tidigare års underskott inträder enligt 40 kap. 11 och 12 §§ IL för underskottsföretag en beloppsspärr vid vissa ägarförändringar, t.ex. när en fysisk person och hans närstående eller ett dödsbo får det bestämmande inflytandet över underskottsföretaget. Enligt 13 § i samma kap. ska sådana förändringar i det bestämmande inflytandet som uppkommer genom arv, testamente eller bodelning inte räknas med.

Ett dödsbo har inga närstående, men kan vara närstående till en fysisk person (2 kap. 22 § IL).

3.8.2 Skifteslikvid - arv

Arv

Om en dödsbodelägar vid arvskifte tillskiftas hela näringsverksamheten och fortsätter att driva denna, övertar han de skattemässiga värden som dödsboet har på tillgångarna i näringsverksamheten vid tidpunkten för arvskiftet. Vid beräkning av värdeminskningssavdrag för inventarier anses det övertagna skattemässiga värdet enligt 2 kap. 33 § IL utgöra anskaffningsvärde (18 kap. 8 § IL). I fråga om byggnader och markanläggningar inträder förvärvaren i den tidigare ägarens skattemässiga situation (19 kap. 18 § resp. 20 kap. 12 § IL). Dvs. den nye ägaren tar över den tidigare ägarens avskrivningsplaner.

**Skifteslikvid
Arv, ej köp**

Om dödsbodelägaren tillskiftas en näringsverksamhet vars värde överstiger värdet av hans andelsrätt i boet och han som ersättning utger en skifteslikvid till de övriga delägarna, anses hela förvärvet ha skett genom arv. Vad de övriga delägarna därvid erhåller anses de ha fått genom arvskifte och det är inte fråga om någon skattepliktig inkomst för dem.

När förvärvaren sedermera säljer näringsverksamheten får han inte som anskaffningskostnad tillgodoräkna sig den ersättning han lämnade i form av skifteslikvid.

Exempel

Makarna A och B, som båda är avlidna, efterlämnar tre gemensamma barn, C, D och E. C tillskiftas föräldrarnas nä-

ringsverksamhet mot att han utger en arvskifteslikvid.

F:a A o B dödsbo	
Inventarier 300 000	Eget Kapital 300 000

Inventariernas marknadsvärde är 500 000 kr.

Sedan den latent skatteskulden på F:a A och B:s tillgångar beräknats till 100 000 kr (= 50 %) utger C skifteslikvid till D och E med tillsammans

$$\frac{(500\,000 - 100\,000) \times 2}{3} = 266\,667 \text{ kr}$$

Var och en av C, D och E har genom skiftet netto tillgodogjorts lika stort belopp, 133 333 kr.

C anses ha förvärvat hela verksamheten genom arv och övertar dödsboets skattemässiga värden samt även boets latent skatteskuld.

F:a C	
Inventarier 300 000	Eget Kapital 300 000

När C i ett senare skede säljer tillgångarna i F:a C får han inte beakta den skifteslikvid han erlagt.

3.8.3 Bodelning

Se ovan i avsnitt 3.8.1 vid kantrubrikerna "Näringsidkarens make avlider" och "Näringsidkaren själv avlider"

3.8.4 Arv och köp

Har en dödsbodelägare förvärvat näringsverksamheten från dödsboet genom ett från arvskiftet fristående köp anses han ha förvärvat verksamheten genom arv till så stor del som motsvarar hans andel i dödsboet och genom köp vad gäller återstoden.

Beträffande näringsfastighet, se även avsnitt 3.7.4 ovan.

Exempel

Makarna A och B har båda avlidit. De efterlämnar tre gemensamma barn, C, D och E. C köper före arvskiftet föräldrarnas näringsverksamhet av dödsboet för tillgångarnas marknadsvärde 500 000 kr.

F:a A o B dödsbo	
Inventarier 300 000	Eget Kapital 300 000

C anses ha förvärvat 2/3-delar genom köp och 1/3-del genom arv.

C:s anskaffningsvärde för inventarierna i den förvärvade verksamheten blir

$$\frac{500\,000 \times 2}{3} + \frac{300\,000}{3} = 433\,333 \text{ kr}$$

F:a C

Inventarier 433 333	Eget Kapital 433 333
---------------------	----------------------

Dödsboet anses ha sålt 2/3-delar av verksamheten och 1/3 har övergått till C genom arv. Dödsboet ska som inkomst av näringsverksamhet ta upp 2/3-delar av den vinst som uppkommit genom överlåtelsen, dvs.

$$\frac{(500\,000 - 300\,000) \times 2}{3} = 133\,333 \text{ kr}$$

Efter 50 % skatt (66 667 kr) på denna vinst finns 433 333 kr att senare skifta ut till dödsbodelägarna.

Eftersom C förvärvar sin 1/3-del av näringsverksamheten genom arv, är den del av dödsboets vinst som belöper på C:s andel (66 667 kr) obeskattad vid skiftet. Därför bör C i skiftet tilldelas ett mot skatten härpå (33 333 kr) svarande högre belopp, dvs.

$$\begin{array}{rcl} C = & 166\,667 \\ D = & 133\,333 \\ E = & \underline{133\,333} \\ & 433\,333 \end{array}$$

I annat fall blir C missgynnad i förhållande till D och E eftersom C även tar över en latent skatteskuld, vilket D och E inte gör.

3.8.5 Aktiv eller passiv näringsverksamhet

Dödsbo kan inte anses bedriva aktiv näringsverksamhet annat än under dödsåret.

3.8.6 Räntefördelning

Dödsbon omfattas

Reglerna om räntefördelning omfattar även dödsbon (33 kap. 1 § IL, prop. 1999/2000:2 s. 400). Dödsbo efter person som vid dödsfallet var begränsat skattskyldig och på vilket bestämmelserna i 4 kap. 3 § IL om utländskt bolag ska tillämpas, omfattas inte.

Övergångspost

Har den avlidne en övergångspost vid beräkning av fördelningsunderlaget för räntefördelning i sin enskilda näringsverksamhet,

tas denna post över av dödsboet och sedan av den som tar över näringsverksamheten genom arv, testamente, bodelning eller på liknande sätt. Lagtexten synes ställa krav på att hela näringsverksamheten måste övergå till den nye ägaren genom ett benefikt förvärv (33 kap. 14 § 3 st. IL).

Vid en försäljning av näringsverksamheten får övergångsposten inte tas över. Övergår hela näringsverksamheten genom delvis köp och delvis arv torde övergångsposten alltså inte få tas över till någon del.

Sparat fördelningsbelopp

Den avlidnes sparade fördelningsbelopp enligt 33 kap. 7 § IL får tas över av dödsboet. Dödsboets sparade fördelningsbelopp kan inte sedan föras över till den nye ägaren som genom arv, testamente eller bodelning förvärvar dödsboets näringsverksamhet (RÅ 2001 not. 196).

Särskild post

För att motverka att förvärvaren drabbas av negativ räntefördelning efter förvärvet får en särskild post beräknas enligt 33 kap 15 § IL om en fastighet förvärvas genom arv, testamente eller bodelning och det kapitalunderlag för räntefördelning som hänför sig till förvärvet är negativt vid förvärvstidpunkten. Fastigheten måste vara kapitaltillgång såväl hos den tidigare ägaren som hos förvärvaren. Den särskilda posten får öka kapitalunderlaget för räntefördelning med högst ett belopp som motsvarar det negativa underlaget före ökningen med posten (33 kap. 17 § IL).

Kapitalunderlag första beskattningsåret

En nystartad verksamhet har inget föregående beskattningsår. Av prop.1993/94:50 s. 314 framgår att justering för räkenskapsår ska ske bl. a. när en näringsverksamhet påbörjas. Enligt SKV:s mening ska därför räntefördelning tillåtas i nystartad verksamhet. En genom arv övertagen näringsverksamhet kan för arvtagarens del utgöra en under året nystartad verksamhet. Arvtagarens kapitalunderlag för räntefördelning beräknas i sådant fall med utgångspunkt i den ingående balansen som ska upprättas när verksamheten påbörjas i hans hand.

3.8.7 Expansionsfond

Dödsbon omfattas

Reglerna om expansionsfond omfattar även dödsbon (34 kap. 1 § IL, prop. 1999/2000:2 s. 409). Dödsbo efter person som vid dödsfallet var begränsat skattskyldig och på vilket bestämmelserna i 4 kap. 3 § IL om utländskt bolag ska tillämpas, omfattas inte.

Dödsboet kan ta över expansionsfond

Den avlidnes expansionsfond kan numera föras över till dödsboet. I prop. 1999/2000:2 (s. 416) tas i kommentaren till 34 kap. 18 § bl.a. som exempel ”att en make bedriver näringsverksamhet, den ena maken dör och näringsverksamheten tillskiftas dödsboet

	genom bodelning. Därefter tillskiftas ett barn verksamheten vid arvskifte. Då bör fonden kunna föras vidare över dödsboet.”
Verksamheten upphör	Om dödsboet upphör att bedriva näringsverksamhet ska expansionsfonden återföras (34 kap. 16 § 1. IL). Därmed avses inte det fallet att dödsboet upphör att bedriva näringsverksamhet när verksamheten skiftas ut till en arvtagare som driver verksamheten vidare. Om näringsidkaren är begränsat skattskyldig i Sverige när han dör, ska under senare beskattningsår än dödsåret de bestämmelser som gäller för utländska bolag tillämpas för dödsboet (4 kap. 3 § IL). Avdragen för avsättning till expansionsfond ska i sådant fall återföras under det beskattningsår då näringsidkaren dör (34 kap. 16 § 4. IL).
Arv, testamente - skriftlig förklaring, bodelning – skriftligt avtal	Om samtliga reelltillgångar (34 kap. 23 § IL) i dödsboets näringsverksamhet genom arv, testamente eller bodelning övergår till en fysisk person som är bosatt i Sverige, får mottagaren ta över expansionsfonden om han lämnar en skriftlig förklaring (vid arv och testamente) eller träffar skriftligt avtal (vid bodelning) om övertagandet (34 kap. 18 § 1 st. IL).
Enmansdödsbo	Bodelning sker ofta p.g.a. makes död. Om efterlevande make är ensam dödsbodelägare torde det enligt SKV:s mening räcka med en skriftlig förklaring om att expansionsfonden tas över. Någon annan person att träffa avtal med finns ju inte.
Högst 185 %	Expansionsfond får tas över till den del den inte överstiger 185 % av reelltillgångarna vid utgången av det tredje beskattningsåret före det aktuella året (34 kap. 18 § 2 st. IL).
Särskild post	För att motverka att expansionsfond måste återföras p.g.a. förvärvet får en särskild post beräknas enligt 34 kap 8 § IL om en fastighet förvärvas genom arv, testamente eller bodelning och summan av egen och övertagen expansionsfond överstiger 138,89 % av summan av förvärvarens kapitalunderlag för expansionsfond och det kapitalunderlag som hänför sig till förvärvet. Fastigheten måste vara kapitaltillgång såväl hos den tidigare ägaren som hos förvärvaren. Den särskilda posten får öka kapitalunderlaget för expansionsfond med ett så stort belopp att expansionsfonden motsvarar högst 138,89 % av kapitalunderlaget, vilket är gränsen för när återföring måste ske.

3.8.8 Periodiseringsfonder

Dödsbon omfattas	Reglerna om periodiseringsfonder omfattar även dödsbon (30 kap. 1 § IL). Dödsbo efter en person som vid sin död var begränsat skattskyldig är i och för sig inte undantaget.
-------------------------	--

Näringsverksamheten upphör

Dödsboet tar över den avlidnes periodiseringsfonder. Fonderna ska, liksom fonder som avsatts i dödsboet, återföras när dödsboet upphör att bedriva näringsverksamhet (30 kap. 9 § IL). Därmed avses även det fallet att näringsverksamheten skiftas ut till en arvtagare som driver verksamheten vidare eller att efterlevande make i ett enmansdödsbo som anses upplöst driver verksamheten vidare. Dödsbodelägarna kan alltså inte ta över någon periodiseringsfond. Återföringen ska ske det sista året dödsboet redovisar inkomst av näringsverksamhet (prop. 1993/94:50 s. 322).

Andel i dödsbo

Försäljning av andel i dödsbo medför inte att avdrag för avsättning till periodiseringsfond ska återföras till beskattning eftersom dödsboet är ett eget skattesubjekt (prop. 1993/94:50 s. 322). Om samtliga dödsbodelägare överlåter sina andelar i dödsboet till någon utomstående kan boet anses upplöst som om det skiftats (RÅ 1962 ref. 2). Periodiseringsfonderna ska i sådant fall återföras i dödsboet.

3.8.9 Nystartavdrag

Avdrag för underskott av nystartad aktiv näringsverksamhet kan med tillämpning av 62 kap. 2 och 3 §§ IL göras som allmänt avdrag samma år som underskottet uppkommit.

Dödsbo har för dödsåret rätt till nystartavdrag om den avlidne under detta år drivit aktiv näringsverksamhet och förutsättningarna i övrigt föreläggat. För år efter dödsåret anses dödsboets verksamhet passiv och avdragsrätt föreligger inte även om det i och för sig är samma verksamhet som drivs vidare.

Om hela näringsverksamheten tagits över från förälder eller far- eller morförälder genom köp, byte eller liknande förvärv ska femårsperioden för förvärvaren börja räknas från övertagandet om verksamheten är ny för honom (62 kap. 3 § 3 st. IL).

Om näringsverksamheten i annat fall tagits över från närstående får förvärvaren göra nystartavdrag endast om den närstående varit berättigad till sådant avdrag om han fortsatt verksamheten (62 kap. 3 § 3 st. IL). Detta gäller också om näringsverksamheten förvärvats från dödsbo efter någon av de i föregående stycke nämnda personerna.

Har näringsverksamheten t.ex. förvärvats från dödsbo efter närstående person genom arv eller delvis genom köp och delvis genom arv kan förvärvaren alltså göra de nystartavdrag som den avlidne skulle varit berättigad till om han fortsatt verksamheten.

3.8.10 Skogsavdrag

Dödsboet	Dödsbo har rätt till samma skogsavdrag som den avlidne skulle ha haft för en skogsfastighet som ägdes av denne vid dödsfallet (21 kap. 9 § IL). Om dödsboet förvärvat fastigheten från annan än den avlidne är avdragsutrymmet 25 procent liksom för handelsbolag och för övriga juridiska personer (21 kap. 7-9 §§ IL).
Dödsbodelägaren	En dödsbodelägare som förvärvat en skogsfastighet genom arv, testamente eller bodelning övertar dödsboets anskaffningsvärde och anses ha gjort skogsavdrag med samma belopp som den avlidne och dödsboet tillsammans (21 kap. 16 § IL). Även om dödsboet förvärvat fastigheten på annat sätt än genom arv blir avdragsutrymmet 50 procent för dödsbodelägaren.
Återförda avdrag	När dödsbodelägare säljer en skogsfastighet som han förvärvat på det sätt som sägs i närmast föregående stycke ska han återföra även de skogsavdrag som den avlidne och dödsboet gjort (21 kap. 16 § och 26 kap. 2 § IL).
Del 2 kap 15	Beträffande anskaffningsvärde och avdragsutrymme vid förvärv genom arv, gåva eller bodelning se även del 2 avsnitt 15.2.4.5.

3.8.11 Skogskonto

	Dödsbo får göra avdrag för belopp som sätts in på skogskonto (21 kap. 21 § och 14 kap. 12 § IL).
Dödsfallet	När en innehavare av skogskonto avlider utlöser dödsfallet inte någon beskattning av skogskontomedlen (prop. 1978/79:204 s. 82).
Skiftet	Om dödsboet har medel på skogskonto ska dessa genast tas upp till beskattning när den avlidnes lantbruksenhet övergår till ny ägare genom arv, testamente, bodelning eller på liknande sätt. Det är dock bara i de fall fastigheten utgör den övervägande delen av näringsverksamheten ifråga, som omedelbar beskattning måste ske (21 kap. 39 § IL). Enmansdödsbo anses vanligen skiftade redan när bouppteckningen registrerats.
Delvis köp, delvis arv	I många fall övergår fastigheten till en dödsbodelägare delvis genom köp och delvis genom arv. Vad som gäller i denna situation är osäkert. Om man ser till syftet med lagstiftningen i detta avseende borde dödsboet inte vara tvingat att genast ta upp samtliga skogskontomedel till beskattning när den övervägande delen av näringsverksamheten övergår till ny ägare genom köp och endast en mindre del genom arv.
Bodelning	I RÅ 1970 Fi 1410 hade en skattskyldig genom bodelning erhållit den honom förut tillhöriga fastigheten. Skogskontomedlen har inte beskattats p.g.a. bodelningen. I bodelningsfallen ska fastighet

anses ha övergått till ny ägare endast när bodelningen innebär att fastighet som utgör den övervägande delen av näringsverksamheten har överförts från make A som tidigare förvärvat (ägt) fastigheten till make B. Har däremot halva fastigheten sedan tidigare ingått i make B:s giftorättsgods har alltså inte övervägande delen av fastigheten övergått till ny ägare vid en bodelning varigenom make B tilldelas även den hälft av fastigheten som ingick i make A:s giftorättsgods.

Avyttring av fastigheten

Har dödsboet sålt fastigheten till någon som inte är dödsbodel-ägare behöver skogskontomedlen inte tas upp till beskattning till följd av överlåtelsen.

Skogskontomedlen skiftas

Om boet skiftas och skogskontomedlen i samband därmed överläts, ska dödsboet genast beskattas för de överlåtna medlen.

3.8.12 Upphovsmannakonto

Ej avdrag för dödsbo

Dödsbo får inte göra avdrag för insättningar på upphovsmannakonto (32 kap. 1 § IL). Detta gäller såväl för det år dödsfallet sker som för senare år.

Återföring

Om den skattskyldige dör, ska medel som inestår på upphovsmannakonto tas upp som intäkt i näringsverksamhet senast det beskattningsår då dödsboet skiftas helt eller delvis, dock inte i något fall senare än det andra beskattningsåret efter dödsåret (32 kap. 11 § IL).

3.8.13 Ersättningsfonder

Dödsboet tar över den avlidnes ersättningsfond

Dödsbo kan göra avdrag för avsättning till ersättningsfond.

Verksamheten överläts

Om den huvudsakliga delen av dödsboets näringsverksamhet överläts eller om dödsboet upphör att bedriva näringsverksamheten ska avdraget återföras (31 kap. 20 § 1 st. 2. och 4. IL). När näringsverksamheten övergår från en avliden person till hans dödsbo anses inte en sådan överlåtelse ha skett som ska medföra beskattning.

Arv etc.

När den huvudsakliga delen av näringsverksamheten tillfaller en eller flera nya ägare på grund av arv, testamente eller bodelning ska avdraget återföras (31 kap. 20 § 1 st. 3. IL).

Särskilda skäl

Emellertid får SKV, om det finns särskilda skäl, medge att ersättningsfonder i en näringsverksamhet, i stället för att avdragen återförs till beskattning, får tas över av den som blir ägare till den huvudsakliga delen av näringsverksamheten på grund av arv, testamente eller bodelning (31 kap. 24 § IL). Särskilda skäl kan

anses föreligga om t.ex. den som gjort fondavsättningen avlidit innan han hunnit utnyttja fonden och efterlevande make eller barn avser att fortsätta den av den avlidne bedrivna verksamheten (prop. 1980/81:68 2. 229).

**Expropriation
m. m.**

Om avsättningen skedde till följd av sådana tvångssituationer som avses i 31 kap. 5 § 1-4 IL (expropriation, flygbuller etc.) behöver avdragen inte återföras om näringsverksamheten överläts eller tillfaller någon annan genom arv, testamente eller bodelning eller om dödsboet upphör att bedriva näringsverksamheten (31 kap. 20 § 2 st. IL).

3.9 Lagfart på fastighetsförvärv

Den som med äganderätt förvärvat fast egendom ska söka lagfart på förvärvet inom tre månader från förvärvet (20 kap. 1 § 1 st. och 2 § JB).

Dödsbolagfart

Dödsbo behöver inte söka lagfart om den dödes fastighet genom arvskifte övergår direkt till en eller flera arvingar. Om dödsboet däremot avser att sälja fastigheten måste dödsboet först söka lagfart (20 kap. 1 § 2 st. JB).

Tillskiftas make eller sambo genom bodelning en fastighet som han eller hon redan har lagfart på, behöver inte lagfart sökas på nytt.

3.10 Fastighetsskatt

**Ägaren skatt-
skyldig**

Skattskyldig till fastighetsskatt är ägaren till fastigheten (2 § 1 st. FSL). Efter dödsfallet betraktas dödsboet som ägare till den avlidnes fastighet. Den som ägt fastigheten under en del av året ska betala fastighetsskatt endast för sin innehavstid.

Dödsåret

För dödsåret beskattas den avlidne och dödsboet som en skattskyldig. Någon äganderättsövergång från den avlidne och till dödsboet behöver således inte beaktas.

**Bodelning, arv-
skifte**

Överförs fastigheten till ny ägare genom bodelning eller arvskifte blir mottagaren ägare till fastigheten vid tidpunkten för bodelningen eller skiftet och dödsboet anses som ägare för tiden dessförinnan. Detta gäller när den avlidne var ägare till fastigheten. Ägdes fastigheten redan tidigare av den efterlevande maken eller sambon anses äganderätten ha varit obruten för denne.

Saklegat

Har fastigheten av mottagaren förvärvats genom saklegat anses äganderätten ha övergått till mottagaren redan i och med dödsfallet.

**Universell
testamentstagare**

För en universell testamentstagare anses äganderätten till fastigheten ha övergått till denne vid arvskiftet.

3.11 Försäljning av andel i dödsbo

Vid dödsfallet erhåller de skilda dödsbodelägarna rätten till en andel i dödsboet som juridisk person men inte några konkreta tillgångar eller andelar i sådana.

En dödsbodelägare kan innan boet är skiftat överlåta sin andel i boet till någon av de övriga delägarna men även till en person som inte själv är dödsbodelägare. Detta påverkar normalt inte dödsboets beskattning.

Vinst på andel

En vinst vid avyttring av en andel i ett dödsbo är för dödsbodelägaren skattepliktig som kapitalvinst (RÅ 1989 ref. 70). Vinsten ska beräknas enligt bestämmelserna i 52 kap. IL. Andelen anses inte innehavd för personligt bruk och dödsbodelägaren torde inte kunna anses ha någon anskaffningsutgift för andelen, varför hela försäljningssumman torde utgöra skattepliktig vinst.

**Andelsköparen och
dödsbodelägaren**

En utomstående person som köper en andel i ett dödsbo blir inte därigenom arvinge eller testamentstagare efter den avlidne. De tillgångar som tilldelas honom vid skiftet anses civilrättsligt förvärvade direkt från den avlidne. Mot bakgrund av att dödsbodelägaren beskattas för andelsöverlåtelsen torde andelsförvärvaren i beskattningshänseende få anses ha förvärvat tillskiftade tillgångar genom köp eller på liknande sätt. Om samtliga dödsbodelägare avyttrar sina andelar till utomstående kan detta leda till att delägarna skatterättsligt anses ha upplöst boet som om det skiftats. I RÅ 1962 ref. 2 ansågs köparna därför inte ha förvärvat andelar i dödsboet utan andelar av de fastigheter som utgjort boets egendom. Dödsbodelägarna torde som följd härav böra beskattas som om de sålt dödsboets egendom efter skiftet.

Bodelning

Fram till bodelningen äger och förvaltar efterlevande make själv sitt giftorättsgods. Den efterlevande maken har rätt att ensidigt bestämma att hålla allt sitt giftorättsgods utanför bodelningen. Om t.ex. den avlidnes särkullbarn säljer sin dödsboandel till någon utomstående, kommer denna försäljning i så fall inte att omfatta något av den efterlevande makens giftorättsgods.

Gåva och arv

Vid överlåtelse av andel i dödsbo genom gåva ska gåvobeskattnings ske om andelen tillträtts. Om dödsboets tillgångar skiftas mellan delägarna i andra proportioner än dem som låg till grund för arvsbeskattnings, föranleder detta normalt inte gåvobeskattnings (NJA 1985 s. 264).

Om samtliga andelar i ett dödsbo gått i arv till nya innehavare torde boet anses bestå.

3.12 Skatt på ackumulerad inkomst

Tre år

Även dödsbon kan komma ifråga för särskild skatteberäkning för statlig inkomstskatt på ackumulerad inkomst. Det är dock bara för dödsåret och de tre därpå följande beskattningsåren som särskild skatteberäkning kan bli aktuell (66 kap. 1 § IL).

Den döde och dödsboet

Vid fastställande av fördelningstid ska dödsbo och den avlidne anses som en och samma person. Skiftas dödsboet får dödsbodelägarna inte tillgodoräkna sig den tid den avlidne och dödsboet drivit näringsverksamheten.

Efterlevande make

I ett fall görs avsteg från sistnämnda regel. Om en enskild näringsverksamhet eller en andel i ett handelsbolag vid ena makens död övertagits av den efterlevande maken som ensam dödsbodelägare, anses den efterlevande, om han begär det, ha bedrivit verksamheten eller innehaft andelen även under den tid den avlidne maken innehaft den. Detta gäller dock bara för sådana beskattningsår då makarna varit gifta hela eller del av året (66 kap. 9 § IL). Den ackumulerade inkomsten kan också hänföra sig till tid före övertagandet.

3.13 Periodiska understöd

Allmänt avdrag får göras för periodiska understöd och andra periodiska utbetalningar som inte ska dras av i något inkomstslag om utbetalningen görs på grund av föreskrift i testamente eller görs från dödsbo utan att vara s.k. egendomslivränta (62 kap. 7 § 1 st. IL). Mottagaren beskattas för erhållna belopp.

Som förutsättning för avdrag gäller vidare att mottagaren är 18 år eller äldre och har avslutat sin skolgång (3 st. samma lagrum). Av 9 kap. 3 § IL framgår vidare att avdrag inte får göras för utbetalningar till personer i den skattskyldiges hushåll.

3.14 Utländska dödsbon

Ett utländskt dödsbo är ett dödsbo efter en person som vid sin död var begränsat skattskyldig, dvs. ett dödsbo efter en person som vid sin död inte var bosatt eller stadigvarande vistades i Sverige (4 kap. 3 § och 3 kap. 17 § IL).

Dödsåret

Det som skulle ha gällt för den döde tillämpas under dödsåret för dödsboet (4 kap. 1 § IL). Detta gäller oavsett om den döde var obegränsat eller begränsat skattskyldig. Utländskt dödsbo synes alltså för detta år betraktas som en utomlands bosatt fysisk per-

son. Även för utländska dödsbon gäller att boet för dödsåret är skattskyldigt både för den avlidnes inkomster och för sina egna. Utländskt dödsbo kan ha rätt till grundavdrag om den avlidne var bosatt här i landet under någon del av året (63 kap. 2 § IL). Har begränsad skattskyldighet föreläggat under hela beskattningsåret är den kommunala inkomstskatten 25 % av den beskattningsbara förvärvsinkomsten (65 kap. 4 § IL).

Senare år

För senare år än dödsåret ska för utländskt dödsbo tillämpas de bestämmelser som gäller för utländska bolag (4 kap. 3 § IL) och någon taxering till kommunal inkomstskatt ska inte ske. Däremot är sådant dödsbo enligt 6 kap. 11 § IL skattskyldigt till statlig inkomstskatt för vissa inkomster, nämligen;

- inkomst från ett fast driftsställe eller en fastighet i Sverige,
- inkomst på grund av att en näringsbostadsrätt som innefattar nyttjanderätt till ett hus eller del av ett hus i Sverige avyttras, och
- inkomst i form av utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar.

Vidare föreligger skattskyldighet för ersättning i form av royalty i vissa fall.

Privatbostad

Eftersom reglerna för utländskt bolag ska tillämpas fr.o.m. året efter dödsåret, ska småhus och bostadsrätt som var privatbostad för den avlidne, hänföras till näringsverksamhet redan från denna tidpunkt. Tröghetsregeln i 2 kap. 12 § IL är inte tillämplig.

Ingen förmögenhetsskatt

Dödsbo efter den som vid sin död inte var bosatt i Sverige är inte längre skattskyldigt till statlig förmögenhetsskatt.

3.15 Delägare i utländskt dödsbo

Utdelning och utskiftning

Vad som delas eller skiftas ut från ett utländskt dödsbo till i Sverige bosatt delägare ska tas upp i inkomstslaget kapital (42 kap. 23 § IL) till den del de till delägaren överförda beloppen härrör från boets inkomster av löpande avkastning och kapitalvinster under den tid boet varit oskiftat (*utdelning*). Till den del de överförda beloppen är hänförliga till den avlidnes efterlämnade tillgångar ska de inte tas upp (*utskiftning*).

När sker beskattning

Beskattning ska ske såväl om utdelningen lämnas kontinuerligt som om totalt skifte sker (RÅ 1974 A 1607). Vid totalt skifte ska en uppdelning göras på utdelning och utskiftning. Skattskyldigheten för utdelning inträder när denna kan disponeras (41 kap. 8 §),

varmed avses detsamma som "blivit tillgänglig för lyftning" (prop. 1999/2000:2 del 2 s. 487).

**Anskaffningsutgift
för tillgång**

I RSV/FB Dt 1985 :13 har dåvarande riksskattenämnden uttalat att som ingångsvärde (anskaffningsutgift) vid dödsboets kapitalvinstberäkning vid avyttring av tillgångar ska räknas tillgångens marknadsvärde vid dödsfallet. I samma förhandsbesked har ställning tagits till hur ett utländskt dödsbos vinst vid försäljning av aktier skulle delas upp mellan utdelning och utskiftning. Förhandsbeskedet överklagades inte varför RR inte tagit ställning i frågan.

Ej dubbelbeskattning

Ett utländskt dödsbo är skattskyldigt enligt 6 kap. 11 § IL för bl.a. inkomst från ett fast driftsställe eller en fastighet i Sverige. I syfte att förhindra dubbelbeskattning av utdelning från utländskt dödsbo, är i Sverige bosatt delägare skattebefriad för utdelning som härrör från inkomst som dödsboet är skyldigt att här betala inkomstskatt för (42 kap. 23 § IL). Det kan t.ex. gälla den avlidnes här belägna privatbostad, som i dödsboets hand klassificeras som näringsfastighet, från vilken delägaren fått utdelning i form av bostadsförmån. Så långt inkomster som varit skattepliktiga för dödsboet räcker, anses utdelning till delägarna komma från sådan inkomst och inte från inkomst som för dödsboet inte beskattats i Sverige.

Exempel

Ett utländskt dödsbo har fyra delägare varav en är bosatt i Sverige. Under beskattningsåret har dödsboet haft 10 000 kr i inkomst från en här belägen fastighet och 20 000 kr i ränteinkomster från en utländsk bankräkning. Av inkomsterna har 5 000 kr använts till omkostnader som inte varit att hänföra till någon viss näringsverksamhet. I dödsboet har behållits 3 000 kr och 22 000 kr har utdelats till delägarna. Eftersom dödsboet är skyldigt att betala skatt för inkomsten av fastigheten i Sverige, ska den svenske delägaren beskattas här för endast sin andel, en fjärdedel, av $22\,000 - 10\,000 = 12\,000$ kr, dvs. för 3 000 kr.

Kupongskatt

Kupongskatt räknas i detta hänseende inte som inkomstskatt till följd av att dödsboet skulle var skattskyldigt i Sverige enligt 42 kap. 23 § IL. Vad dödsboet erlagt i kupongskatt får dock, liksom förvaltningskostnader, i stället avräknas från den utdelning som ska beskattas hos delägarna (RSV/FB Dt 1985 :13).

Ingen förmögenhetsskatt

Andel i utländskt dödsbo ska inte förmögenhetsbeskattas hos en i Sverige bosatt dödsbodelägare.

3.16 Förteckning över några facktermer

Arvinge är den som enligt lagens (ärvdabalkens) regler, *arvsordningen*, har rätt att ta arv efter en avliden.

Arvlåtare är en avliden person som efterlämnar egendom, *kvarlåtenskap*.

Arvsavstående innebär att den som har rätt att ta del i någons *kvarlåtenskap* p.g.a. arvs- eller testamentsrätt kan avstå från denna sin rätt helt eller delvis. Rätten går då vidare till den som skulle varit berättigad till arv eller testamentslott om den som avstått varit avliden. Gäller avståendet endast ett visst belopp eller viss egendom blir den tillträdande arvingen inte *dödsbodelägare*.

Arvskifte, är delning av en avlidens *kvarlåtenskap* mellan hans *arvingar* och/eller *testamentstagare*.

Arvslott är den andel i en *kvarlåtenskap* som en *arvinge* ha rätt till enligt *arvsordningens* regler.

Arvsordningen är den turordning i ärvdabalken, efter vilken arvingar tar arv, beroende av närheten i släktskap.

Bodelning mellan makar innebär att giftorättsgemenskapen upplöses genom att makarnas sammanlagda *giftorättsgods* hälftendelas (enligt huvudregeln) mellan den efterlevande maken och avlidne makens dödsbo. Den hälft som faller på dödsboet utgör tillsammans med eventuell *enskild egendom* den *avlidnes kvarlåtenskap*. Bodelning kan ske under bestående äktenskap om makarna är överens om det samt när äktenskapet upphör, genom dödsfall eller skilsmässa.

Bodelning mellan sambor innebär en delning av bostad och bostadshag som de skaffat för gemensam användning. Kan bara göras när samboförhållandet upplöses, antingen genom separation eller genom dödsfall.

Destinatär brukar den kallas som någon vill gynna genom en benefik rättshandling.

Dödsbo är den rättsliga gemenskap som råder under utredningen av egendomen efter en avliden. Dödsboet är en självständig juridisk person, som kan köpa, sälja, ingå avtal etc. I boet ingår den dödes alla tillgångar och skulder.

Dödsbodelägare är efterlevande make och sambo (fram till bodelning) samt *arvingar* och *universella testamentstagare*, men inte legatarier.

Enskild egendom se giftorättsgods.

Förmånstagare är en person till vars förmån t.ex. en livförsäkring tagits, den som ska få ut försäkringsbeloppet när den försäkrade dör.

Giftorätt är vardera makens rätt att vid *bodelning* få värde motsvarande hälften av andra makens egendom, om denna är *giftorättsgods*.

Giftorättsgods. Makars egendom är giftorättsgods om det inte bestäms i *äktenskapsförord* mellan makarna eller såsom *villkor i gåvobrev* eller *testamente* att den ska vara enskild egendom. I enskild egendom har andra maken inte giftorätt.

Kvarlåtenskap är en samlingsbeteckning för de tillgångar och skulder som en *arvlåtare* lämnar efter sig.

Laglott är hälften av *bröstarvinges arvslott*.

Legat är en särskild i testamente given förmån, t.ex. en sak, ett belopp i pengar, en nyttjanderätt till egendom eller en rätt att få inkomsten från viss egendom. Legatarie är den som får ett legat.

Särkullbarn är barn som inte är gemensamt barn till två makar.

Testamentstagare är den som ska erhålla något enligt ett testamente.

Testator är den person som i ett testamente bestämt hur hans *kvarlåtenskap* ska fördelas.

Universell testamentstagare är den som genom testamente fått rätt till *kvarlåtenskapen* efter en *testator*, i dess helhet, viss andel av den eller vad som blir kvar sedan *legat* utgått.

Äktenskapsförord är ett avtal mellan två som ska gifta sig att all eller viss egendom ska vara enskild egendom i äktenskapet. Eller ett avtal mellan makar att all eller viss egendom som tidigare varit giftorättsgods i fortsättningen ska vara enskild egendom. Eller tvärtom.